

Polen

Door Jan van de wiel

Deze maand neem ik u mee naar Polen. Een land dat in het westen wordt het begrensd door Duitsland (Oder-Neissegrens), in het zuiden door Tsjechië en Slowakije, in het oosten door Litouwen, Wit-Rusland en Oekraïne en in het noorden door de Oostzee en de Russische exclave Kaliningrad. De meeste historici plaatsen de oprichting van een Poolse staat in 966, toen Mieszko I, heerser over een territorium dat min of meer overeenkomt met het hedendaagse Polen, zich bekeerde tot het christendom. In 1025 werd het Koninkrijk Polen (1025-1385) opgericht en in 1569 creëerden Polen en het Grootvorstendom Litouwen met de Unie van Lublin het Pools-Litouwse Gemenebest. Deze unie hield stand tot 1795, toen het Poolse gebied werd verdeeld tussen Rusland, Oostenrijk en Pruisen.

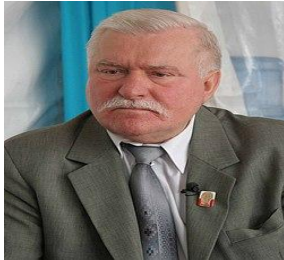
De eerste postzegel van Polen kwam uit op 1 januari 1860 (hier afgebeeld). Op het Congres van Wenen werd in 1815 besloten dat Polen verdeeld zou blijven onder Rusland, Pruisen en Oostenrijk. De invloedssferen veranderden echter wel. Het gebied van het hertogdom Warschau werd nu toegewezen aan Rusland, met uitzondering van de provincie Posen (Poznań), die weer onder Pruisisch bestuur kwam. Oostenrijk behield Galicië. Polen herwon zijn onafhankelijkheid in 1918 in de vorm van de Tweede Poolse Republiek. Het land verscheen na 1918 hernieuwd op de Europese kaart, na ten gevolge van de Poolse delingen anderhalve eeuw verdeeld te zijn geweest tussen de omringende grootmachten (Pruisen resp. Duitse Rijk, Keizerrijk Oostenrijk en Keizerrijk Rusland). De begrenzingen van de heropgerichte staat waren echter ongewis en de Geallieerden waren het daar

ook niet over eens. Frankrijk wenste een zo groot mogelijke uitbreiding, Groot-Brittannië was zuiniger en betwijfelde of de stad Danzig en de industrie van Opper-Silezië wel in goede handen zouden komen wanneer deze gebieden bij Polen gevoegd zouden worden. Maarschalk Józef Piłsudski, de leider van de (niet-marxistische) Poolse Socialistische Partij (PSP) werd de eerste president van de republiek Polen. In de Tweede Wereldoorlog werd Polen op 1 september 1939 door meer dan een miljoen soldaten uit Duitsland aangevallen. De Sovjets vielen paar dagen later Polen aan via de oostzijde. Polen hield een paar weken stand, maar door de "Blitzkrieg" techniek van de Duitsers was het toch redelijk snel

afgelopen. In Polen werden meerdere concentratiekampen geplaatst. Auschwitz is het bekendste kamp omdat er meer dan 1.1 miljoen mensen werden gedood. Treblinka II is het kamp waar in verhouding de meeste mensen werden gedood. Hier werden ongeveer 900.000 mensen gedood. Dat kwam doordat het een vernietigingskamp was zonder werkgedeelte. Zes miljoen Polen zijn in de Tweede Wereldoorlog omgekomen. Op 17 januari 1945 werd Polen bevrijd. In Warschau kwamen in 1944 veel mensen in opstand, die na 56 dagen werd neergeslagen. Meer dan 6 miljoen Poolse burgers kwamen om in de oorlog. Polen werd een satellietstaat van de Sovjet-Unie in 1944. Na de Tweede Wereldoorlog moest Polen ongeveer de helft van haar gebied aan de Sovjet-Unie geven. De communistische partij won door fraude en druk van de Sovjet-Unie bij verkiezingen in 1947. Zij namen alle belangrijke posities in en de politie stond berucht omdat ze met harde hand regeerden. Economisch ging het ook zeer slecht in Polen en doordat de voedselprijzen in 1970 verhoogd werden volgden er enorm veel stakingen. De politie stopte deze met geweld. In 1980 kwamen er weer stakingen.

In de jaren 1980-1989 werd met massale protesten ondergronds de democratie geboren en onder leiding van Lech Wałęsa van de vakbond Solidarność en met steun van de paus de val van het

communisme ingeleid. De Derde Republiek was een feit. Nieuwe grondwet werd aangenomen waarbij Polen een democratie werd. Polen is na de omwenteling snel lid geworden van de Europese Unie en geldt inmiddels als modelland in vele opzichten. Zo is Polen het enige land van de Europese Unie dat ondanks de kredietcrisis niet in een recessie belandde. Wel zijn er veel Polen uitgeweken naar andere Europese landen, om daar hun geluk te beproeven. Veel Poolse arbeiders zijn ook in ons land neergestreken. In het Westland, waar onze tuinders hun gewassen laten groeien, werken veel

Poolse arbeiders die daar af en toe onder mensonterende de situaties hun geld moeten verdienen. Polen heeft zelf ook een grote export van producten, zaken die in Europa erg duur zijn worden vaak uit Polen geïmporteerd (vlees en groente). De lonen in Polen liggen over het algemeen 20% lager dan in West-Europese landen. Om in de filatelie te blijven, Polen heeft een redelijk aanbod van zegels.

Vaak tegen een goedkope prijs. Ook motiefzegels van Polen zijn erg populair, denk maar aan de zegels met een afbeelding van flora en fauna. Ook voor de start van de "Derde republiek" verschenen er veel zegels met als item militair, ruimtevaart en politiek. De steden Warschau en Gdansk zijn het rondtoeren waard. De sporen van de oorlog en revolutie zijn wel zichtbaar en veel gebouwen zijn na de rumoerige tijden weer heropgebouwd. Poolse steden en gemeenten reflecteren het gehele scala aan Europese stijlen. De Romaanse architectuur wordt vertegenwoordigd door de Andreaskerk in Krakau. Kenmerkend voor de Poolse baksteengotiek is de Mariakerk in Gdansk. Rijk versierde zolders en arcadologgia's zijn algemene elementen van de Poolse Renaissance architectuur. Deze zijn te zien in bijvoorbeeld het stadshuis in Poznan. Gedurende enige tijd stond de late renaissance, het zogenaamde maniërisme, met name zichtbaar in het bisschoppelijke paleis in Kielce, naast de vroege barok, zoals zichtbaar in de kerk van SS. Peter en Paul in Krakau (zie foto). De temperatuur in Polen kan in de jaargetijden veel verschillen. Van warm in de zomer tot ijsig koud in de winter. Een temperatuur van -30 is ook niet vreemd. De economie van Polen is erg sober, vandaar dat veel Polen hun geluk beproeven in andere Europese landen. In 2014 was Polen de 23ste economie van de wereld. Aan het begin van de economische crisis in 2009 was Polen het enige land van de Europese Unie dat géén recessie kende. Sinds de crisis is er geen recessie noch contractie van de economie gekomen. In 2011 was de economische groei 4,3%, een van de beste resultaten van Europa. Datzelfde jaar was de werkloosheidsgraad 9,7%. Sinds de val van het communisme in Polen heeft Polen vele hervormingen doorgevoerd, wat de economie enorm heeft geholpen. In 1996 waren al 70% van de handelspartners leden van de Europese Unie en het buurland Duitsland was op dat moment de belangrijkste handelspartner van Polen. In de Arabische wereld zijn de Verenigde Arabische Emiraten de belangrijkste handelspartner.

Deze zijn te zien in bijvoorbeeld het stadshuis in Poznan. Gedurende enige tijd stond de late renaissance, het zogenaamde maniërisme, met name zichtbaar in het bisschoppelijke paleis in Kielce, naast de vroege barok, zoals zichtbaar in de kerk van SS. Peter en Paul in Krakau (zie foto). De temperatuur in Polen kan in de jaargetijden veel verschillen. Van warm in de zomer tot ijsig koud in de winter. Een temperatuur van -30 is ook niet vreemd. De economie van Polen is erg sober, vandaar dat veel Polen hun geluk beproeven in andere Europese landen. In 2014 was Polen de 23ste economie van de wereld. Aan het begin van de economische crisis in 2009 was Polen het enige land van de Europese Unie dat géén recessie kende. Sinds de crisis is er geen recessie noch contractie van de economie gekomen. In 2011 was de economische groei 4,3%, een van de beste resultaten van Europa. Datzelfde jaar was de werkloosheidsgraad 9,7%. Sinds de val van het communisme in Polen heeft Polen vele hervormingen doorgevoerd, wat de economie enorm heeft geholpen. In 1996 waren al 70% van de handelspartners leden van de Europese Unie en het buurland Duitsland was op dat moment de belangrijkste handelspartner van Polen. In de Arabische wereld zijn de Verenigde Arabische Emiraten de belangrijkste handelspartner.

In 2011 was de economische groei 4,3%, een van de beste resultaten van Europa. Datzelfde jaar was de werkloosheidsgraad 9,7%. Sinds de val van het communisme in Polen heeft Polen vele hervormingen doorgevoerd, wat de economie enorm heeft geholpen. In 1996 waren al 70% van de handelspartners leden van de Europese Unie en het buurland Duitsland was op dat moment de belangrijkste handelspartner van Polen. In de Arabische wereld zijn de Verenigde Arabische Emiraten de belangrijkste handelspartner.

Zo dit was mijn verhaal over Polen. Volgende maand ga ik vertellen over de duo monarchie Oostenrijk /Hongarije.

Jan van de Wiel